

ÁRA: 400 FORINT
79. évf. 13. szám 2024. július 15.
Támmuz 9. 5784

ÉLET

**A holokauszt nyolcvanadik
évfordulójára emlékeztek
Szolnokon**

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

Vagonkiállítás Nagykőrösön

Vagonkiállítás címmel nyílt tárlat a nagykőrösi vasútállomáson. Az emlékkiállítást az Élet Menete Alapítvány és a Nagykőrösi Zsidó Hitközség közösen szervezte.

A megnyitón felszólalt dr. Feldmájer Péter, a Mazsihisz Közép-magyarországi Területi Csoportjának elnöke, prof. dr. Róna Tamás főrabbi, Utasi Eszter, a Nagykőrösi Petőfi Sándor Általános Iskola igazgatója, önkormányzati képviselő, valamint Gordon Gábor, az Élet Menete Alapítvány kuratóriumának elnöke. A narrátor Bugya László volt. Szívekig éró előadásukkal közreműködtek a Nagykőrösi Weiner Leó Zeneiskola Alapfokú Művészeti Iskola zenei pedagógusai.

A néhány felszólalásból köözött részlet reményünk szerint tükrözi az ünnepség hangulatát.

Dr. Feldmájer Péter

„Csak itt, a nagykőrösi vasútállomáson állva érhetjük meg, hallva a vonatok dübögését, miért volt az, hogy a túlélők közül sokan miután visszatérhettek szeretett városukba, sohasem utaztak többé vonaton. (...) Emlékszem Klein Dezsőné Arankára, aki nemcsak hogy vonatra nem szállt többet, de még a vasútállomáshoz vezető úton sem járt további életében, mert a vasútállomás, a vonatok dübögése és a füst újból és újból a meggylkoltakra emlékezett. (...) Eleinte 1944 nyarán egyedül voltak, nem volt, aki segítsen nekik, nem volt, aki felelmeje a szavát érettük. Most reménykedhetünk legalább abban, hogy nem vagyunk

Dr. Róna Tamás, Utasi Eszter, dr. Feldmájer Péter

Fotó: Szapora István

egyedül! Együtt emlékezünk itt, ezen a helyen is városunk képviselőivel, a társegházak vezetőivel, és segítenek nekünk a városi zeneiskola kiváló művésztnárai, hiszen a zene az, amire a lelkünkben lévő húrok igazán meg tudnak rezdálni.”

Utasi Eszter

„A nácik koncentrációs táborokat létesítettek, ahová az ehhez hasonló vagonok szállították a rettegésben élő embereket. A németek által készített deportálási terv hat területre osztotta országunkat, ahol csendőr-

kerületek működtek. (...) A mai napon kezdetét veszi a nagykőrösi lakosok tájékoztatása a vészkorszakról itt, a vasútállomáson. 2024. 06. 10 – 06. 13-ig a Nagykőrösi Petőfi Sándor Általános Iskola négy pedagógusa vesz részt az idelátogatók tájékoztatásában. Kollégáimmal együtt tárlatvezetéssel és értékes tudásanyaggal várjuk az érdeklődőket.”

A megnyitón együtt emlékezők a kiállításnak teret adó vagon mellett a sínről egy-egy követ helyeztek el, fejet hajtva a holokauszt áldozatai előtt.

Önkormányzati Hírek/Facebook

A kis zsinagóágban tartott mártír-istentiszteleten Berman Dávid hitközségi elnök köszöntötte a megjelenteket, külön kiemelte a NÜB küldöttségét.

Dési Tamás gyászmája után prof. dr. Róna Tamás főrabbi, a Mazsihisz Rabbinestületének elnöke dróséjában kiemelte, hogy minden kegyetlenül pusztították el a szolnoki és a környékbeli zsidókat, több mint ötezer embert gyűjtöttök össze a téglagyárban.

Dr. Feldmájer Péter, a Mazsihisz Közép-magyarországi Területi Csoportjának elnöke arról szólt, hogy sajnos alig van, aki emlékezzen a zsidóság nyolcvan éve történt tragédiájára. Lassan kihal az a nemzedék, amelyik túlélte a holokausztot, amelyik el tudja mondani, mi történt, és a holokauszt utáni első nemzedék is lassan távozik. Ezért is óriási a felelősség, mitőriznek még a következő generációk a történetkről.

Az emlékezést Feldmájer Péter a bibliai történethez hasonlította, amelyben a Jákob feje alá rakott kavicsok kővé álltak össze – mondván, a közösségi emlékezet is az egyes emberek kicsiny emlékezéseiből áll össze, így alkot egy nagy egészet. Ezen emlékezetnek pedig azt kellőképpen megemlítenie, hogy létezett egykor egy zsidó közösség Szolnokon, amely erősítette a várost – emelte ki.

Külön kitért arra, hogy milyen fontos tevékenységet végez a Náci-zmusz Üldözötteinél Bizottsága.

Azt mondta: „Itt van velünk dr. Schiffer János, aki elvállalta – mert erre hívta hitem szerint az Örökkelválo –, hogy vezeti azokat az embereket, akik túléltek a náci-zmusz borzalmait, segít nekik, hogy emlékezhessenek, segít nekik életükben, segít nekik emlékezésükben, segít nekik sok minden másban.

Köszönöm, János, hogy eljöttél a többiekkel együtt ide, a szolnoki zsinagóágába, folytatva ezzel a hosszú évek hagyományait, és hogy megint együtt lehetünk azok, akik túléltek a borzalmakat, itt vannak velünk, és azok is, akik a túlélőktől hallották, hogy mi történt akkor.”

Dr. Schiffer János szavai után Gerő Zsuzsa – aki másfél éves volt, amikor deportálták – olvasott fel részleteket a nagybátyja naplójából a szolnoki téglagyárban átélt szörnyűségekről.

A társegházak nevében Győri Péter Benjámin, az evangélius egyházközösség lelkésze szólt. Figyelmezettet, hogy ma is kísértetiesen hasonló dolgok történnek, mint akkoriban. De – mint mondta – a csoda nem az, hogy borzalmak történnek, hanem az, hogy azok ellenére mi mégis élünk.

Az istentisztelet után a megemlékezők koszorúkat helyeztek el a zsinagóga falánál az 1944-ben deportáltak tiszteletére készült emléktáblánál.

Horthy Miklós emlékére avattak domborművet Szegeden a deportálások 80. évfordulóján

Miközben a 80. évfordulós program sorozattal a deportálások, a holokauszt áldozataira emlékezünk, „Kiss-Rigó László püspök engedélye és támogatásával” június 15-én felavatták a zsidóellenes törvényeket aláíró Horthy Miklós kormányzó emléktábláját a Rókus templom kertjében. „Nekiünk, utódoknak a felelősségeünk, hogy emlékezzünk, emlékeztessünk a Horthy-korszak kirekesztő politikájára” – fogalmazott a korszak kutatója, aki arra is felhívta a figyelmet, ez a politika vezetett a 80 évek előtti deportálásokhoz.

Miközben a Holokauszt 80. évfordulós programsorozattal az egész ország, így Szeged is az 1944-es év áldozataira emlékezik, „Kiss-Rigó László püspök engedélyével és támogatásával” június 15-én felavatták a zsidóellenes törvényeket aláíró Horthy Miklós kormányzó domborműves emléktábláját a Rókus templom kertjében, egy másik antiszemita politikus, Téleki Pál egykori miniszterelnök szobra közelében.

A Szegedi Tudományegyetem ÁJTK Politológia Tanszék docense arra is emlékezettet: „A helyi vezetők többsége lelkeiben vagy kényszeredetben, de végre hajtotta ezeket a rendeleteket, a lakosság pedig nagyrészt közömbösen figyele a eseményeket, sőt örömmel igényelt zsidó lakásokat, üzleteket, bútorokat. Nekünk, utódoknak a felelősségeünk, hogy emlékezzünk, emlékeztessünk a Horthy-korszak kirekesztő politikájára, amely hozzászoktatta az embereket aholhoz, hogy kollektíven megkülönböztethető egy közösség, és ez a megkülönböztetés az évtizedek során oddig vezethet, hogy a jogfosztástól eljutunk a deportálásig.”

A Horthy-emlékmű ügye nem most kezdődött. Már 2022 őszén halmas botrány kerekedett abból, hogy úgy terveztek, az állami tulajdonban lévő újszegedi Dél-vidék Házban október 15-én felavatják Horthy Miklós domborművét. Túri Török Tibor alkotásánál avatóbeszédet mondott volna Biernacki Karol, Lengyelország tiszteletbeli konzulja, a Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltárának igazgatója, a Mi Hazánkkal a Csongrád-Csanád

megyei közgyűlésbe bejutott Dorogi György, és elvileg Mihályffy Béla, Szeged és a Homokhátság fideszes országgyűlési képviselője.

A szegedi Momentum elnöksége és közgyűlési frakciója közösségi összejövetelében adott ki, amelyben felszólította Mihályffy Bélát, hogy ne vegyen részt a Horthy Miklós-emléktábla Üj-zségen szervezett avatásán.

Botka László polgármester a Facebook-oldalán hívta fel határozottan a szervezők és a fideszes Mihályffy Béla országgyűlési képviselő figyelmét: ne avassanak emlékművet Horthy Miklósnak, mert az óriási indulatokat keltene a városban.

„A XXI. századi sikeres, európai Szegednek nem példaképe egyetlen vérből fojtott és bukással végződő, haugaz XX. századi diktatúrá sem. Mi a jövő, az elhető, európai, szabad, toleráns és szolidáris Szeged városát építjük. Ha már ebben nem kíván segíteni helyben sem Mihályffy Béla, sem a Fidesz, legalább ne okozzanak további beláthatatlan következményű konfliktusokat!” – írta 2022. október 1-jén Botka László polgármester.

Az emléktábla felavatásáról végül 2022-ben lemondattak. Most pár napal a június 9-i önkormányzati választás után, amelyben Botka Lászlót több mint kétharmados többséggel megerősítették a szegedi polgármesteri tisztségében, úgy tűnik, elérkezettnek látták az időt a Horthy-dombormű felavatására, immár egy új helyszínen, a római katolikus Rókus templom kertjében.

Hollósi Zsolt, Kuklis István
szeged.hu

Díszsorás a június 15-i avatóünnepségen

fotó: www.vitezirend.com

„A Vitézi Rend Csongrád-Csanád, Békés Vármegyei Törzskapitánysága meghívta a Magyar Csendőr Bajtársi Egyesületet a Vitéz Nagybányai Horthy Miklós kormányzó úr születésének 156. évfordulójára megnyitott rendezvényre. A megemlékezés helyszíne a szegedi Szent Rókus-templom és templomkert volt. A rendezvény 2024. június 15-én 9 óra 30 perckor kezdődött.

A Vitézi Rend Csongrád-Csanád vármegyei törzskapitányság saját körülöttük egy Horthy-emlékhelyet avatott fel! Hosszas harc és egyeztetés után Kiss-Rigó László püspök engedélyével és támogatásával” június 15-én felavatták a zsidóellenes törvényeket aláíró Horthy Miklós kormányzó domborműves emléktábláját a Rókus templom kertjében, egy másik antiszemita politikus, Téleki Pál egykori miniszterelnök szobra közelében.

„Vitéz gróf Molnár-Gaszó János, a Vitézi Rend Főkapitánya, megemlékező beszéde, a közreműködő művész: v. Vértesszék Miklós nemzetes úr, tárogató művész és lovag Széplaki Géza sziművész (sic!) előadása tette emlékezetessé a jeles napot. Lovag Kretovics László plébániós úr szentelését és Nt. Répási István református lelkész áldását követően kerültek a megemlékezés virágai a Kormányzót mintázó domborműnél” – írta a Facebookon a Magyar Csendőr Bajtársi Egyesület.

„Vitéz gróf Molnár-Gaszó János, a Vitézi Rend Főkapitánya, megemlékező beszéde, a közreműködő művész: v. Vértesszék Miklós nemzetes úr, tárogató művész és lovag Széplaki Géza sziművész (sic!) előadása tette emlékezetessé a jeles napot. Lovag Kretovics László plébániós úr szentelését és Nt. Répási István református lelkész áldását követően kerültek a megemlékezés virágai a Kormányzót mintázó, Túri Török Tibor szobrászművész alkotása elő” – olvashatók további részletek a Vitézi Rend honlapján, ahol fotókat is közreadtak az ünnepségről.

9 770 133 350 099 2 4 0 1 3

Miskolc: munka és megújulás

Miskolc városa gazdag és összetett zsidó örökséggel rendelkezik. A holokauszt tragikus eseményei és az azt követő nehéz évek ellenére az itteni zsidó közösség figyelemre méltó ellenálló képességről tett tanúbizonyságot. Ma ez a közösség nemcsak a történelem órzója, hanem a város kulturális és valási életének is élénk részét képezi.

A második világháború előtt Miskolcon körülbelül 13 ezer zsidó élt. Ez a virágzó közösség szerves részét képezte a város gazdaságának és kultúrájának. A zsidó lakosok nem a zsinagóga körül néhány utcában, elszigetelt gettókban éltek – ami sok más vidéki városra jellemző volt –, hanem a település egész területén jelen voltak. Számos üzlet és vállalkozás volt a tulajdonukban a Széchenyi utca, akkor nevén a Kereskedő utca mentén, ahol a zsidó és a

cai zsinagógát, ma már nem áll a helyen semmi, ami emlékeztetné rá. 1968-ban, amikor a szefárd imaházat is bezárták, az ott imádkozók egyesültek az itteniekkel, és ebbe a zsinagóbába kezdtek járni: a Kazinczy utcába.

Markovics főrabbi hozzájette, a zsinagóga építészeti sajátosságai ellenére itt soha nem neológia volt. Már az első szervezetet is diósgyőri ortodox izraelita hitközségnak hívták, aztán 1932-ben a neve meg változott, és borsodi hitközség lett. Ezt követően vált miskolci hitközséggé.

Rendkívül megrendítő és szomorú élmény volt belépni Kazinczy utca 7. szám alatti található zsinagóbába. A kívülről magával ragadó és impozáns épület ajtaján túl egészen elkepesztő kép fogadja a látogatókat: egymásra pakolt széksorok, felszedett padlózat, szétázott falak.

A miskolci zsinagóga kívülről

forrás: www.hellomiskolc.hu

görögkatolikus kereskedők osztoztak a területen. Míg a 19. század elején a zsidó közösség jelentős kisebbségek számított, és a görög kereskedők fölénye ebben az időszakban még megkérđőjelezhetetlen volt, addig a század végére minden meg változott, köszönhetően a görögkatolikus közösség asszimilációs törekvéseinek. A zsidók azonban zártabb közösséget alkottak, és ragaszkodtak identitásukhoz, hagyományaihoz. Jelenléték a városban ugrászerűen megnőtt a céhek megszínését követően.

Markovics Zsolt főrabbi elmesélte, hogy a Kazinczy utcai fő zsinagóga – amelyet gyakran tévesen ortodox zsinagógának neveznek – gazdag történelemmel rendelkezik, és az igazság az, hogy eredetileg egyáltalán nem ortodox imaháznak épült. Mivel a miskolci régi zsinagóga jelentős károkat szenvedett egy 1843-as tűzvészben, ezért 1861-től új zsinagóga építésébe fogtak. Ludwig Förster, a budapesti Dohány utcai templom építésze tervezte, és 1863-ban avatták fel. Eredetileg a neológ hagyományoknak megfelelően a bimát elől helyezték el, és a zsinagóbában orgona is működött. Nem sokkal később, az ortodox hívők távozása után, a sátoraljújhelyi rabbi gyűlésen kiátkozták a miskolci rabbith és a hitközséget a neológ vallási gyakorlat miatt. A belső vita 1975-ben oldódott meg, amikor az akkori közösség vezetői úgy döntöttek, ortodox lesz ezentúl a zsinagóga.

További érdekkesség, hogy manapság ha miskolci zsinagógáról beszélünk, erre gondolunk, de tudni kell, hogy állt itt két másik is: 1792-ben épült egy egyszintes, egyszerű faszerkezetes épület, valamint 1901-ben a Palóczy utcában volt egy status quo ante zsinagóga is. Érdekkesség, hogy a helyi zsidó közösség nem szakadt szét, az emberek többsége minden helyet használta imádkozásra.

A századforduló után 150 család, akiknek nem volt elég az itteni vallásság, kivált a közösségből, és létrehoztak egy ortodox-szefárd imahagyellet egy lakás-zsinagógában, amelyben megtévesztő neve ellenére közel 250 fő fert el.

1963-ban lebontották a Palóczy ut-

cai zsinagógát, ma már nem áll a helyen semmi, ami emlékeztetné rá. 1968-ban, amikor a szefárd imaházat is bezárták, az ott imádkozók egyesültek az itteniekkel, és ebbe a zsinagóbába kezdtek járni: a Kazinczy utcába.

Markovics főrabbi hozzájette, a zsinagóga építészeti sajátosságai ellenére itt soha nem neológia volt. Már az első szervezetet is diósgyőri ortodox izraelita hitközségnak hívták, aztán 1932-ben a neve meg változott, és borsodi hitközség lett. Ezt követően vált miskolci hitközséggé.

Rendkívül megrendítő és szomorú élmény volt belépni Kazinczy utca 7. szám alatti található zsinagóbába. A kívülről magával ragadó és impozáns épület ajtaján túl egészen elkepesztő kép fogadja a látogatókat: egymásra pakolt széksorok, felszedett padlózat, szétázott falak.

Markovics főrabbi kiemelte, mi-lyen erős kapcsolatrendszer sikerült kialakítani a történelmi egyházak képviselőivel, és hasonlóan pozitív és zökkenőmentes a közös munka az önkormányzattal is.

Mutatja ezt az is, hogy együttműködve a városvezetéssel, nemrég mártír-istenszteleletet tartottak az avasi zsidó temetőben. Az eseményen 180-200 ember vett részt, többek között jelen volt a lelkészön polgármester és az új városvezetés is, továbbá dr. Nógrádi Péter, a Mazsihisz alelnöke. Egyházi részről Juhász Ferenc, az Egri Főegyházmegye pasztorális helynöke jelent meg. Nógrádi Gergely főkantor énekelte és Markovics Zsolt főrabbi mondott beszédet a megemlékezésen. A gyászistentisztelelet a közös kádissal, azzal a gyászolók imádságával zárt, valamint az emlékkövek elhelyezésével a holokausztban elhunytak tiszteletére.

Az Auschwitzi deportált több mint 12 ezer megyei mártír tiszteletré emelt emlékművek a sírkert nyugati oldalán tekinthetők meg.

A holokauszt nem kímélte a miskolci zsidókat sem. A soá embertelenítés megtizedelte a közösséget, a háború után csak mintegy 2 ezer zsidó tért vissza. Sok túlélő kivándorolt Izraelbe vagy az Egyesült Államokba, tovább csökkentve a helyi zsidó lakosság számát.

Minden fájdalom és nehézség ellelre azonban elmondható, hogy a miskolci zsidó közössége ma is irigylésre méltóan erős és kitárt. Szívóságába tetten érhető a heti négyszeri imaalkalmakkor, valamint az olyan különleges és jelentős pillanatokkor, mint amilyen a mikveavatás volt a közelmúltban. A mikve, vagyis a rituális fürdő felújítása és felavatása nem csupán a helyi közösség számára az egyik legjelentősebb fejlemény, hanem szimbolikus jelentőségű ügy az egész magyar zsidóság számára.

A mikve negyven éven át leromlott állapotban, kihaszánlatlanul és elfelejtve állt. Deutsch Miklós azonban – felismerve fontosságát – szorgalmazta a felújítást. A beruházás nagyszabású vállalkozás volt, a Mazsihisz anyagi segítségével és 40 millió forintos állami támogatással jöhett létre. Ma a mikve fennállási és energiaköltségeit egy cég fedeli, amely a hitközségtől bérli a helyiségeket.

A rituális fürdő helyreállítását nemcsak Miskolc, hanem az egész magyar zsidóság számára jelentős mérföldkőnek tekintették. Jelzi ezt az is, hogy az avatásra jelen volt Dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke és Radnóti Zoltán főrabbi is. Kiemelték a mikve szerepét a régi hagyományos zsidó életének újjáélesztésében.

Viharos történelme ellenére a Miskolci Zsidó Hitközség elkötelezett a hagyományok ápolásában és örökségük helyreállításában. Elkötelezettségek egyik szimbóluma az elkészült glatt kóser mikve, amely minden vallási előírásnak megfelel.

Markovics főrabbi kifejezte reményét azzal kapcsolatban, hogy megélheti még a napot, amikor felavatja a zsinagógát, és beviheti a tórat a falak közé. A patinás épület egy rekonválás után nem csupán a zsidó közösségek jelentene sokat, de a város kulturális életében is kulcsfontosságú helyszínné válhat, ahol koncerteket, kiállításokat tarthatnának.

Zucker-Kertész Lilla

2024. JÚLIUS 15.

Dr. Nógrádi Péter Mazsihisz-alelnök:

Ez a soha többé most van!

Dr. Nógrádi Péter

li utamról tettem rövid bejegyzést. A bejegyzésre számos antiszemita reakciót kaptam. Köztük az egyiken beli valaki azt írta: ott is maradhatnál, mármint Izraelben.

Megkerestem néhány antiszemita bejegyzést író személy Facebook-oldalát, az egyik egy Trianon előtti térképpel kezdődött.

Két héttel ezelőtt Komáromban, illetve Komárnóban vettet részt egy mártírmegemlékezésen. A zsidó temető Komárom szlovák oldalán volt.

Hogy lehetséges, hogy az, aki az említett Facebook-kommentet tette, nem érti vagy nem tudja, hogy egy ember több országhoz is kötődhet? Valószínűleg azért nem érti, mert elvakítja az antiszemitizmust.

Amikor megemlékezünk az áldozatokról, akiket gyűlöletből gyilkoltak meg, akkor szeretettel és tisztelettel meg kell emlékeznünk azokról az igaz emberekről is, akik emberségen segítettek, és mentették zsidó honfitársaikat.

Itt vannak köztünk, akiknek szülei, nagyszülei valamilyen csoda folytán túléltek a holokausztot, és többen az ilyen igaz embereknek köszönhetően éltek túl ezt a borsalmat. Es ugyanígy meg kell emlékezni azokról a mai jó emberekről is, akik nem hajlandók tolerálni az antiszemitizmust, és akik most is együttéről itt vannak velünk ezen a gyászistentiszteleten.

Láttam azt a valamikor gyönyörűsép zsinagógát, amelyet a holokauszt előtt Miskolcon elő vallásos és magabiztos zsidó közössége létrehozott. Ennek a valamikor volt miskolci zsidó közösségek a 90 százaléka elpusztult. Ezért nekünk közös kötelességünk, hogy ne csak megemlékezzünk, hanem emléket is állítsunk nekik.

Mi volna nemesebb, mint visszahozni a miskolci zsinagógát eredeti pompájába és megtölteni vallásos élettel?

Emlékművet állítanak Szeged két tudós rabbijának

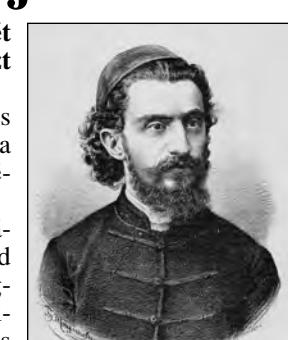
Lőw Lipót és fia, Lőw Immánuel emlékművét a tervezik összel avatják fel a Holokauszt 80 programsorozat keretében.

Emlékművet állítanak Szeged egykorú két tudós rabbijának, Lőw Lipótnak és Lőw Immánuelnak a nevükkel viselő parkban, döntött közelműltbeli ülésén a szegedi közgyűlés.

Lőw Lipót (1811–1875) nagykanizsai, majd pápai rabbi volt, 1850-től haláláig pedig Szeged főrabbija. Az egyenjogúsítási mozgalom egyik legnagyobb alakjaként elsőként tartott magyar nyelven istentiszteletet zsinagógában. Az 1848/49-es szabadságharcban nemzetőr tábori lelkészéktől szolgált, beszédeiben a forradalmat támogatta, amiért fegyházfogságra is ítélték. Szegedi évtizedei alatt szerkesztette a nemzetközi hírű Ben Chananja folyóiratot, s tudományos és vallási kérdésekben megkerülhetetlen szakértővé, illetve a magyarországi neológ zsidóság vezetőjévé vált.

Mind tudományos, mind vallási munkájában műltő utódja volt fia, Lőw Immánuel (1854–1944), aki néhány évvel apja halála után lett szegedi főrabbija. Hittudós, orientalistaként és művelődéstörténeti íróként már fiatalt korában nagy nemzetközi hírnévre tett szert. Kezdeményezője és irányítója volt a szegedi Új Zsinagóga építésének, amelynek üvegablakait is megtervezte. 1927-től 1940-ig – amíg lehetett – felsőházi tagként képviselte a magyar neológ zsidó közösséget. 90 évesen ő is a szegedi gettóba került, majd az ezt követő deportálás közbén Budapesten meghalt.

Az emlékmű tervezésével Székő Gábor szobrászművész bízta meg az önkormányzat. Az alkotás sütői mészkőből készül. Az emlékművet a tervezik összel avatják fel a Holokauszt 80 programsorozat keretében. Ekkor a két rabbi életét és munkásságát bemutató konferenciát is szerveznek. (MTI)

Lőw Immánuel az Ország-Világ 1881. évfolyamának 11. számában

Fotó: Wikimedia Commons

E m l é k o l d a l

Kint vagyok vagy bent vagyok?

Az Élet Menete nem könnyű esti séta egy túlélő leszármazottjának. Mégük a fályámmal, és átélem szüleim összes félelmét. Ők fályva nélküli mentek, de ugyanezen az úton. Kicsit nehéz lehetett a csomagjuk (ha volt még nekik), nemek nincs csomagom, de mégsem könnyű a terhem. Persze tudom, hogy badarság összehasonlítani a 65 évvvel ezelőtti halálmenetet ezzel a mostanival, de sajnos találtam azonosat.

Ha felnézek akármelyik ponton, mindenhol rendőrt látok. Ők ha felnéztek, mindenhol csendőrt, keretlegényt vagy SS-t láttak. Őket az egyenruhások fejegették, minket az egyenruhások óvnak. Ők nem léphettek ki a sorból, én talán kiléphetnék. De ebben a nagy békében még ahhoz is gyáva vagyok. A villamosról észrevehetnék, hogy honnan léptem ki, és ki tudja, mi várna rám. Ugyanis a villamosablakból bőven kaptunk ökölfenyegést, ordítózást. Be-kiabálták a menetbe a szokásos szitkokat.

Megyek tovább, és anyámra gondolok. Vajon mi járhatott a fejében ezen az úton? Rám nem gondolhatott, mert még nem születtem meg. Vagy mégis gondolt rám, hogy hátha megszületek? Ezt soha nem beszéltük ki. Most meg már késő. Hallgatom a sőfár hangját, és nézem a sorban velem bandukolókat. Jó érzés fog el. Mi most egyetlen nagy család vagyunk, még akkor is, ha nem mindenkinél van túlélője. Őket talán a férjük, a feleségük, vagy ami a legtöbb, az együttérzésük hozta ide. Az Élet Menete nem csak a zsidók menete.

Megrendítő és felemelő volt Boross Péter volt miniszterelnök beszéde, nagy tapsot is kapott.

Nem kevésbé az autentikus Zoltai Gusztáv vagy Kardos Péter főrabbié, akik minden tudnak a fájdalomról és a frappáns mondatszerkesztésről.

Vajon a szüleim milyen beszédet hallgattak? Gondolom, a szokásosat. Viszik őket a munkatáborokba, ahol a munka szabaddá teszi majd őket. Gyankadtak? És ha igen, mit tehettek volna? A géppisztolyokkal nem lehetett szót érteni. Azok nem értettek emberül. Legfeljebb szorosabban megfogták a másik kezét. Ebben volt az erejük.

Nekünk most teljesen más menet jutott. Ha nem nézek fel, akkor egész jól érzem magam. Ha nem látom a rendőrsorfalat, még mosolyogni is tudok. De sajnos látom, akkor is, amikor nem akarom.

Anya! Képzeld el, 65 év után még mindig félek. Nemcsak Te féltél. Tehetetlenül állok ezzel a félelemmel szemben, hiszen én nem indulok most seholná, és a csendőrok sem bántanak. Valakik állnak a sorfalon kívül, azoktól kell óvni minket. Ám felmerül a kérdés, hogy milyen életmenet az, ahol egyméterenként rendőrnek kell állnia? Még azt sem tudom eldönten, hogy kint vagyok-e vagy bent.

Anya! Lesz még egyszer ünnep a világon? Lesz olyan, hogy rendőrsorfal és félelem nélküli végigmehetek az utadon?

Bozsán Etá
(2009)

Jótékonysági vacsora

A várbeli Hilton előtt álló londinereknek mintegy 400 alkalommal kellett a Szeretkőrház által immár ötödik alkalommal megrendezett jótékonysági vacsora vendégeit üdvözölni, ugyanis ennyien érkeztek, ennyien érezték s érzik évek óta, hogy ilyen célra, a gyógyításért jó és érdemes áldozni, adományozni.

Dr. Deutsch Zsuzsa, az intézmény főigazgató asszonya formabontó módon fogadta a vendégeket: nem külön-külön, hanem oly módon, ahogyan egy baráti kör tagjait szokás. Tette ezt azért is, mert ismerős arcokat látott, olyan embereket, akiknek fontos volt itt lenni, olyanokat, akik a repülőtérről vagy épületen az ország legtávolabbi szegmenséből közelvénél ide siettek. Mindenelelőtt köszönetet mondott a honoráriumról lemondó művészeken, a szálloda vezetésének, a kulináris elvezetékért felelősöknek, kollégáinak – kiemelte a kórház gazdasági igazgatóját, Szinai T. Józsefet.

A főigazgató asszony személyes példákkal illusztrálta, milyen a „másik oldalon lenni”, azaz orvosként orvosokra szorulni, adott esetben megtapasztalni a könnyen kimondott sztereotip, bátorító szavak hatását.

Az este háziasszonya, műsorközlöje Váradi Júlia volt, aki a művészket nem csupán bekonferálta, de néhány mondat erejéig ki is faggatta őket. „Véletlenül” csupa olyan fellépő adta tudása legjavát, akiktől nem idegen a jótékonysodás, akik minden szívesen vesznek részt hasonló rendezvényeken.

Mága Zoltán hegedűművész ez alkalommal nem játékával búvölte el a közönséget, meghívásának oka az volt, hogy a közeljövőben megrendezésre kerülő nagyszabású estjének beviteléből egymilliós forintot ajánlott fel a Szeretkőrház javára.

Kulka János, Béres Ilona, Bódi Magdi, Földváry Gergely (zongora), Vásári Mónika, a Rajkó zenekar, valamint a Hot Club of Hungary: ők voltak azok, akik versben, prózában s a zene szárnyán adtak tanúbizonyásot elkötelezettségükkel, számaikat úgy válogatva, hogy abból valóban a jó áradt, a szó legnemesebb értelmében, nemegyszer könnyeket csalva a vendégek szemébe.

A tombolatárgyak, a teljesség igénye nélküli: értékes ékszer, könyvcsomagok, sétarepülés, operajegyek, képek-grafikák, bükfürdői, debreceni piheiséhez lehetőség, vacsorameghívások.

Közérdeklódésre számot tartó az, amit a kórház gazdasági igazgatójától megtudtam, vagyis hogy a tavalyi hasonló rendezvényből befolyt közel 11 millió forintból új diagnosztikai készüléket, egy kardiológiai ultrahangot vásároltak.

Kiemelt támogatóként Szinai T. József Radó Ákost (Bank Hapoalim) és a Carmel Kft. többségi tulajdonosát, Egri Tamást jelölte meg.

gáljuli
(2009)

Hivatása: mentős

A hír sokakhoz eljutott: nemrég egy édesanya a mentőszolgálat ügyeletesének telefonos irányításával mentette meg kisfia életét. Siklósi Miklós, a mentésvezető szerényen csak annyit mond: tettem a dolgom. Az 57 éves szakember pályáját a hozzáértés és a humánum jellemzi. Nevét a Hitközségen is ismerik.

– A mentőszolgálat mellett néhány évig a zsidó hitközség szociális osztályán is dolgozott. Hogy fert meg együtt e kétféle „jósolgálat”?

– Vallásos családból származom, 44 éves koromig Szegeden éltem. 1970 óta folyamatosan mentőszolgálaton dolgozom, s amikor főlábasban a Hitközséghoz kerültem, a mentőzést akkor sem hagytam abba. Az OR-ZSE szociális szakán szereztem diplomát, és elvégeztem egy speciális tanfolyamot is. 1998-ban külsős tanácsadóként kerültem a Hitközség szociális osztályára. Akkoriban a támogatási rendszer kidolgozásában vettet részt, pályázatokat írtunk, szélesítettük a szociális szolgáltatásokat. 2001-ben megpályáztam és elnyertem a szociális osztályvezetői állást. Fiatalos lendülettel végzett munkámmal számos érdeket sértem, ezért két év után távoznom kellett.

– Hogyan lehet telefonon keresztülejtetni menteni?

– Egy fiatal édesanya felhívta a mentőket, hogy a gyermeké nem lélegzik. Én vettetem föl a telefont, igyekeztem megnyugtatni, majd elmagyaráztam, hogy mit és hogy tegyen. A szakmában arról vagyok ismert, hogy szívesen alkalmazok új elemeimet a munkában, de ezúttal nem én voltam a hős, hanem ő, aki a gyermek légzésének beindítása érdekében megfelelően alkalmazta a módszert.

– Volt-e már ehhez hasonló esete?

– Ha nem is minden naposak, de rendszeresen a pozitív eredménnyel végződő segítségnyújtások. Bizonyos értelemben már azt is nevezhetük életmentésnek, ha a kollégáimmal abban adunk tanácsot, hogy jól kössenek el egy vénás vagy artériás vérezést.

A mentésirányítás az elmúlt időszakban sok negatív hír szereplője volt. E nyilvánosságot kapott pozitív példa a társadalom számára azt is mutatja, hogy ha a mentőknek telefonálnak, akkor engedjék meg, hogy a diszpekcser kérdezzen vagy utasításokat adjon annak érdekében, hogy a beteg állapota ne romoljon tovább.

Giora Sharon főkantor

„Rabbimúzeum” – gyerekszemmel

Dr. Scheiber Sándor

Aki egyszer találkozott vele, az nem tudja elfelejteni karizmatikus, lenyűgöző egyéniségett, zseniális tudását és emlékezőtethetségét, kedves, közvetlen modorát, bölcs humorát.

Apja, Scheiber Lajos, a Nagyfuvaros utcai templom hajdani kiváló rabbija volt. Maga Scheiber Sándor Dunaföldvár kicsiny hitközségében kezdte rabbinikus pályáját, ott működött a deportálásig. Hazatérve a számosban megfogyatkozott rabbikkal és tanárokkal együtt munkálkodott a zsidó szellemi élet fejlesztésére terén. Löwinger Sámuel mellett nagy szerepe volt a rabbiképző újraindításában, jövőjének kialakításában.

A zsidó tudományok nagy értője és mestere volt, messze földön híres tudós. Sok kitüntetés, elismerés birtokosa, számtalan magasröptű irodalmi és tudományos munka szerzője. Megszámlálhatatlanul sok külföldi ajánlatot kapott, a világ számos előkelő egyeteme kínált fel neki katedrárt, de ő maradt. Nem vágyott seholra. Otthon, saját megszokott környezetében kívánt alkotni, teníni, tanítani, eredményeket felmutatni.

Scheiber professzor számára a zsidóság a vallást, a kultúrát, a tudományt és a hovatartozást egyaránt jelentette. Ezeket az összetevőket soha nem választotta el, egyiket a másik nélküli üresnek, céltalanak érezte. Rabbik generációi tanultak és végeztek nála, áldó kezét több tucat avatandó rabbi fejére tette, amikor az ősi áldással útjukra bocsátotta őket. Korszakot jelentett a magyar zsidóság életében, vallási és kulturális működésekben. Rabbinikus oktatásában fontos szerepe volt a gyakorlati lelkészkedésnek, a rabbik lelkipásztori működésének. A hitre való nevelés, a hagyományok továbbvitése volt az, amit a legfontosabb feladatként jelölt meg rabbinövendékeinek. Mégis kikezdték oktatási módszerét, egyesek cikkezték róla, vagy mondhatnám, cikiztek őt, mondán, hogy „a középkori sírkőfeliratok kutatására, megfejtésére oktatta tanítványait”. Ez igaz is volt, a cikkező csupán azt felejtette ki kritikájából, hogy erre nem a rabbinikus tanulmányok HELYETT, hanem azok MELLÉTT terjesztette ki oktató tevékenységét. Számára a rabbi több volt, mint vallási vezető, nem csupán a szorosan vett biblikus és talmudi tudást követelte meg, hanem annál sokkal többet: történelem, esztétika, néprajz... Nála minden hozzájárult egy rabbi felkészültségehez. Egyforma fontossággal bírt a vallási és világi tudományok ismerete, mert ezeknek fényénél látta, látta a kölcsönös ráhatásokat.

Szerette és minden kereste a vékonyan fogó, finom tollakat. Hihetetlenül apró betűkkel írt, az idősebb, gyakran rosszabbul látó kollégák nem kis bosszúságára. A munkaszolgálat idején meglátogatta az akkor 91 éves, körházban fekvő legendás szegedi főrabbbit, Lőw Immánuelit, és levest vitt neki. Lőw megkóstolta a levest, majd így szólt Scheiberhez: a levesed jobb, mint az frásod.

Fiatalok sokasága ismerte meg általa a vallást és tért vissza az ősi forrás-hoz. A rabbiképző pénzéket esti istentisztelei és az azt követő kidusok rendkívüli népszerűsége az ő idejében jutott el a tetőfakra. Mindig volt ideje, hogy bárkivel beszélgetessen, ha kérdéssel vagy valamilyen problémával fordult hozzá. Lelke és szellemi vezetője volt azoknak, akik a közelébe kerültek.

Temploma liturgiáját, zenei életét olyan kiváló egyéniségek kezére bízták, mint Feleki Rezső, Ádám Emil és Kármán György. Szerette a művészleteket, köztük a zenét és a kántorénetet. Nagy tiszteletje, rajongója volt Tkatsch Izraelnek, a Rumbach utcai templom hajdani legendás főkántorának.

A professzor úr szeretett „sidacholni” is. Ha egyedülálló fiatalemberrel találkozott, azonnal arra gondolt, hogy ismer-e hozzá való zsidó lányt, akit bemutathatna neki. Sok pár talált egymásra az ő közvetítésével, sokakra adta áldását, sokaknak adott útmutatást.

Ismert volt bölcs humoráról, igen találó megjegyzéseiről. Ironikus szólásival önmagát sem kímélte. Erre példa az alábbi kis eset. Mint általában a tudósok, az elgondolkodó zsenik, ő is kissé szórakozott volt. Egyszer az istentisztelet előtt a rabbisapkáját kereste, és nem találta. „Hol a süvegem?” – kérdezte. Láttam, hogy nem sokkal előtte összecsukta és a reverenda zsebében tette, miközben valakihez beszél. „Nincs a reverenda zsebében, professzor úr?” – kérdeztem, mintha csak találgnáék. Belenyúlt, és kihúzta onnan a sapkát. Kesernyés mosollyal rám nézett, és így szólt: „Hát tudod... ez már az öregsgéje...”

Apám sokszor funkcionált mellette, én is többször imádkoztam elő a templomában. Apám nyolcvanéves születésnapját is ott ünnepeltük. Scheiber professzor szívében szóló, megható beszédet mondott, emlékezve és emlékeztetve régi, közösen átélt eseményekre. Hogy milyen apróságokat vett észre, arra példa a következő: Az istentisztelet előtt, amikor a reverenda már rajtam volt és a sapkát tettem fel, észrevettem, hogy Scheiber néman és mereven néz rám.

„Valamit mondani óhajt, professzor úr?” – kérdeztem. Így felelt: „Én illet meg nem láttam! A sapkát is pont úgy teszed fel, ahogy apád! Hát ezt is lehet örökölni?”

Megírtam másutt, hogy gyakran vitába szállok a közhellyel, miszerint „nincs pótolhatatlan ember”. Amikor Scheiber professzorra gondolok, beigazolzódkik az az érzésem, hogy sokan voltak körülöttünk, akiket soha nem tudunk pótolni. Helyettesíténi igen, de pótolni nem. Áldott szellemre beragyoga a rabbiképző minden sarká... a zsinagógát, a könyvtárat, az osztálytermet. Emléke örökké él azokban a szerencsésekben, akik ismerték, tanultak tőle, zsenialitásának egy kicsiny szíkráját örökségül kapták.

(2009)

Domán István főrabbi zcl. emlékének megőrzéséért

A zsidóság történelme tele van nagy hírre jutott rabbikkal, hosszú életűekkel. Különös szerencsénkre a közelműlkön is fel lehet mutatni néhányukat, az ő emléküket a tanítványok őrzik – valójában azonban mindenki, akinek az életére a rabbi nem csupán tanítóként, hanem hétköznapi megnyilvánulásával is nagyon intenzív hatást gyakorolt.

Domán István rabbi emlékezete azonban nem csak így őrződik. Névét viseli az a tudományos pályázat, amelyet egyetemi és főiskolai hall-

zésében pedig azt idézte föl Domán prof viselkedésmintáiból, hogy a tanulás során megengedhető a humor, s a jelenlétével azt is megtanította, hogy adott esetben a tanítónak nem önmagát, hanem a tudomány kell tiszteennie (értsd rajta: a kommunikációba belefér némi tiszteletlenség). A növendék persze tudjon minden – de hibáthat is, mert nyilván az első félév alatt nem szerzi meg a tőle elvárt mindenudat.

Gábor György történészsként és filozófusként azt emelte ki sokfelé

a holokauszt elmeséletlen története; a Szentföld a magyar zsidó irodalmiban; Budapest zsidó építői; a tudományos élet veszteségei a holokauszt idején.

A beérkezett számos pályamunkát szakmai zsűri bírált el, és minősített jutalomra ötöt talált érdemesnek. Bár a hozzájárások között hangzott el a nyertesek neve és jutalma, mégis e tudósítás végén sorolom fel őket.

Az elismeréseket dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke, **dr. Kunos Péter**, a Mazsihisz-BZSH ügyvezető

Díjazottak és díjátadók

gatók számára írt ki a Mazsihisz, az OR-ZSE és a Goldziher Intézet azzal a céllal, hogy ösztönözze és támogassa a zsidó hagyománnal, történelemmel és kultúrával foglalkozó hallgatókat. A kilencedik alkalommal meghirdetett szellemi versenyeire a meghívót az ország legtöbb egyeteme megkapta – felekezetre való tekintet nélkül.

Első megszólalóként **dr. Grósz Andor**, a Mazsihisz elnöke üdvözölte a megjelenteket, a pályázókat és felkészítőket, megemlítte, hogy a 2024-es év különleges súlyú: 80 éve kezdődött a soá, amire minden emlékezni kell, ahogy Domán István főrabbi, az OR-ZSE professzora is tette. Domán professzor generációknak volt a mestere, a neológ rabbik többsége tanult nála, s ők most továbbadják a tőle kapott tudást. Az előző hozzáfűzte még, hogy a pályázaton ma részt vevők a kezdeményezői, esetleg főszereplői is lehetnek a jövőben egy zsidó tematikájú tudományos hálózatnak.

A Domán István özvegye, Kati és a Dolinay-Polivoda család vezetője, a pályázókat és felajánlásával – a Mazsihisz támogatásával és az OR-ZSE együttműködésével – létrehozott Domán-emléklappal azokat a hallgatókat jutalmazzák, akik a Talmud kutatása területén kimagasló eredményeket érnek el, és ezáltal méltó követjével válnak a professzor által képviselt szellemiségnak, tudományos tevékenységnek.

A Rumbach-zsinagógában rendezett eseményen **Frölich Róbert**, **Darvas István** és **Szerdócz Ervin** főrabbik – valamennyien Domán professzor egykor tanítványai, utóbb kollégái – emlékeztek néhány percben tanárukra. Különösen érdekes volt Frölich Róbert eszmefuttatása, melynek során a zsidó tudományosság mibenlétét fejezte, és arra világított rá, hogy ez nem a különféle, zsidó tudósok által művelt tudományok összessége, hanem a hermeneutika, vagyis a tudás átadása a tanulóknak (legyenek bármilyen koruk). Tehát az értelmezés képessége, a magyarázás a tudás továbbadása során. Ez volt a mindenről minden tudó professzor képessége.

Szerdócz főrabi a türelmet és a mértektertást emelte ki Domán prof (sokak nevezik így) jellemzői közül, Darvas főrabi villanásnyi emléke-

elkanyargó előadásában, hogy Domán a szó klasszikus értelmében volt tanári-oktatói munkássága során Mester, „az isteni szó közvetítője, tolmácsa”, láncszem a hagyományozásban. „Ahogy a különböző nemzedékek bölcséi és tanítói egymástól átveszik és továbbadják a rájuk következő generációknak a tanáhaftalan építményét, mindegyik bőlcse – és ez a lényeg – továbbalakítja, továbbformálja, mintegy kiégesítíti azt saját tanításainak vagy kommentárainak mozaikköveivel, hogy a tanáhaftal gyarapodjék, mindelegyen és egyre gazdagabb színekben pompázzék.” Akinek tanítvánként „megadott, hogy hallgathatta őt, éppen ezt a meghatározó és egész életre elkísérő élményt kapta tőle.”

Érdeklődése és komplex látásmódja érvényezést ért el (és szintén 20 ezer forint értékű könyvvásárlási utalványt kapott) **Csutorka Orsolya**, az OR-ZSE hallgatója Román Ernő és Román Miklós épületei Budapest című dolgozatával. Megosztva harmadik helyet ért el (és 30 ezer forintos pénzdíjat kapott) **Reich Judit**, az OR-ZSE hallgatója Hazavágás egy életen át... Az alja lélektani hatásainak bemutatása Patai József életútján keresztül című dolgozatával és **Tokai Attila**, az ELTE doktori iskolája és a Nyíregyházi Egyetem hallgatója A szolnoki zsidóság a vészkorszakban: két túlélő visszaemlékezése című dolgozatával.

Második helyezést ért el és 70 ezer forintos díjból részesült **Lipták Márk Róbert**, a Szegedi Tudományegyetem hallgatója Kner Izidor, a magyar tipográfia megújítója, a régi magyar könyvművészeti hagyományainak újrateremtője – A Knerek és a könyvművészeti című dolgozatával. A pályázó tavollétében édesanya vette át a díjat.

A Domán István-emléklapot **Kende-Vasa Irén**, az OR-ZSE zsidó kultúrtörténet mesterszakos hallgatója érdemelte ki, akit **Radnóti Zoltán** főrabi, a Budapesti Rabbiság igazgatója méltatott. A főrabi elmondta: Kende-Vasa Irén már tanulmányai kezdetétől elkötelezetten vetette bele magát a Talmud és a zsidó vallásjog tanulmányozásába. Szorgalma és alapossága segítette, hogy egyre jobban elmélyüljön a talmudi bölcsék szavainak értelmezéseiben.

A díjkiosztón a tudományról szóló tematikát **Fekete László** főkántor (és kísérőként **Neumark Zoltán**), illetve **Bíró Eszter** (és kísérőként **Föld Sándor**) előadása színesítette: klaszszikus, népdalszerű és kortárs zenéjű imádságok hangzottak el, és legvéig a világi zene által felidézett szombati ima a Hegedűs a házitetőn musicalból.

Dr. Peremiczky Szilvia, a Mazsihisz tudományos igazgatója a rendezvényen elmondta, hogy idén öt témaiban várták a dolgozatokat, amelyek a következők voltak: a Kozma utcai zsidó temető rejtett értékei;

BJI

OR-ZSE tanérvázáró: „Eljenek a való világban!”

A Mazsihisz fenntartásában működő Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem megtartotta a 2023/24-es tanév tanérvázáró és diplomaosztó ünnepségét. Az intézmény részéről dr. Balázs Gábor megbízott rektor bocsátott a végzős diákoktól, a Mazsihisz nevében pedig dr. Grósz Andor elnök köszöntötte a hallgatókat.

– Tegnap egy kommunikációs tanácsadóval beszélgettem, aki azt kérdezte tőlem, hogy mit tartunk az OR-ZSE legfontosabb értékének. Azt választottam, hogy sok értékünk van, de az egyik legfontosabb talán az: mindenki azzal az értékes tudással távozik innen, hogy a héber Biblia

Dr. Grósz Andor: Tisztában vagyok az egyetem gazdasági nehézségeivel

mindig éppen arról, hogy olvassuk a zsidó Bibliát, hogy az éppen rólunk, zsidókról szól – mondta köszöntőjében dr. Balázs Gábor általános rektorhelyettes, az intézmény megbízott rektora.

Az ünnepségen részt vett dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke, dr. Kunos Péter, a Mazsihisz-BZSH ügyvezető igazgatója, dr. Fröhlich Róbert országos főrabi, a Szentírás- és Talmudtudományi Tanszék vezetője és dr. Komoróczy Szonja Ráhel oktatási rektorhelyettes.

Mint dr. Balázs Gábor fogalmazott, kétfajta tudás létezik: az egyik az, amit elsajátítunk, amit megtanulunk és az eszünkbe vésünk, míg a másik a megtanultak értelmezése, hasznosítása a minden napjainkra nézve. Ebből a szempontból is éppen nekünk szól az aktuális tórai hetiszakasz a kémek történetével, hiszen ez értelmezhető úgy is, hogy a kémek talán féltek a változástól, szorongtak tőle, s ezért mondta tizenkét kém közül tíz, hogy az Igéret Földjére nem tanácsos belépni.

– A mi életünkre lefordítva ez azt jelenti: az Örökkévaló szolgálata nem egyenlő azzal, hogy folyamatosan az Örökkévaló védőszárnyai alatt kell élünk – mondta az OR-ZSE vezetője.

Magyarázata szerint érthető és logikus, hogy a kémek a könnyebbik utat választották, és továbbra is mannának akartak elérni erőfeszítés nélkül a pusztában, ahol az Örökkévaló mindenkor mutatja az utat. De az élet nem erről szól.

– Élni kell a lehetőségekkel, fel kell vállalni a viszontagságokat, s a menynek országát itt, a Földön kell megvalósítani. Ez a zsidó vallás legfontosabb sajátossága a többivel szemben: nem az embert akarja felemelni az égre, hanem az egét hozza le az embereket – mondotta.

Dr. Balázs Gábor az egyetem vezetése és tanárai nevében azzal bocsátott a végzős hallgatóktól, hogy az említett hetiszakasz értelmében eljenek a lehetőségeikkel, azaz „eljenek a való világban”.

Az OR-ZSE feladata ma is kettős, mint az alapításkor

(Az alábbiakban dr. Grósz Andor Mazsihisz-elnök beszédét közöljük teljes terjedelmében)

Az 1877-ben alapított Országos Rabbiképző Intézet az első oktatói révén, mint például Bacher Vilmos és Kaufmann Dávid, a közép-európai modern, de mégis vallásos zsidó tudományosságát, a Wissenschaft des Judentums szellemiségeit honosította meg Magyarországon. Bacher és Kaufmann is a prototípusnak számító breslaui rabbiszeminárium végzettsége voltak. Azóta a Rabbiképző Intézet – ma már egyetem – a magyarországi haladó zsidóság szellemi bázisát adta, köözösségi elitjét termelte ki.

Ahogy fentebb utaltam rá, kezdetben a rabbiképző a Wissenschaft des Judentums Zacharias Frankel és Abraham Geiger által megtestesített vallásos irányvonálat képviselte, ezért modern teológiai intézményként egyszerre kellett megfelelnie tudományos (egyetemes zsidó történelem, irodalom, teológia tudományok művelése stb.) és vallásos (rabbinivelés, vallásos közösségi élet) szempontoknak.

Akárcsak az intézet működésének első évtizedeiben, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem feladata ma is kettős.

Egyrészt a magyarországi zsidó tudományosság központi és legfontosabb szereplőjének megmaradni, vagy újra azzá válni. Ebben a tekintetben egyébként nagyon komoly előrelépést látok.

Tudomásom szerint az elmúlt években, az egyetem vezetésének hála, folyamatos színvonal- és emelkedést tapasztalhatunk. Ez leginkább az oktatók és a hallgatók tudományos tevékenységében jelenik meg, publikációk, konferencia-előadások, tudományos előadások formájában.

Másrészt az egyetemnek közösséggépítő szerepe is van. Késő modern világunkban már nem adott egy vallásos közösség, amelynek élén, annak szellemei vezetőjeként ott áll a tudós rabbi, aki elefántcsonttornyából tekint le közösségre, és legfőbb feladata elméltéki a világ dolgain.

Ma közösséggépítő, közösségtörzsz rabbira, közösséggézervező szakemberre, gondoskodó szociális munkásokra van leginkább szükség, akiknek különböző környezetből érkező, eltérő háttérű és eltérő korú emberekkel kell foglalkozniuk.

Ezek a feladatok a korábbiakhoz képest alapvetően más tudást, más képességeket igényelnek. Ugyanakkor nem gondolom, hogy a feladatok változásaval kevésbé fontos lenne a rabbi szerepe. Éppen ellenkezőleg.

Ha a tevékenységi körökkel funkció szerint szét akarjuk választani, akkor azt látjuk, hogy az egyetemek az a feladata, hogy a legmagasabb színvonalon megfeleljen a mai világunk elvárásainak, és komoly szakmai tudással és zsidó közösségi elkötelezettséggel rendelkező szakembereket képezzen. A fentebb említésekkel, azaz a Mazsihisznek pedig az a feladata, hogy minden megtegyen az ehhez szükséges feltételek biztosítása érdekében.

Tisztában vagyok az egyetem gazdasági nehézségeivel. A Mazsihisz vezetősége és személy szerint én is azon vagyunk, hogy a problémára minél előbb megoldást találunk. Biztos vagyok benne, hogy együtt túl leszünk ezen a nehéz időszakon.

Engedjék meg, hogy végezetül az OR-ZSE minden egyetemi polgáranak – előadóknak és hallgatóknak egyaránt – megköszönjék tevékeny hozzájárulását a tanév sikerehez, a diplomázóknak pedig szívűből gratulálják és sok sikert kívánjak a pályán, amelyre ez a patinás, immár közel százötven éves intézmény felkészítette őket.

IZRAELI

Faltisztítás kétszer egy évben

Ahogy az lenni szokott, ismét megtisztították a Siratófálat Jeruzsálemben a beköszöntő peszach előtt. Az ósi falakat több százezer ember látogatja és érinti meg Izraelből és a világ minden tájáról egész évben.

A fárólésekben lévő kis cetliket most is különleges zsákokba tették, és egyéb szent iratokkal együtt eltemették az Olajfák hegyén.

A Jeruzsálemben lévő Siratófalban évről évre üzenetek, papírtekerkek milliói gyűlnek össze. A hagyományoknak megfelelően a Szent Falhoz látogatók közül sokan papírra írják az Örökkévalóhoz intézett üzeneteiket, kéréséiket, majd az ósi kövek hasadékaiba dugják őket.

A Fal hasadékaikat megtisztítására minden évben kétszer kerül sor: ros hásáná, valamint peszach előtt. Az üzeneteket tartalmazó papírkákat ilyenkor vékonk pálcikákkal távolítják el, nagy óvatossággal, hogy a köveket ne sérték meg.

Izrael hőse

Gyászolók ezrei – köztük a Gázában fogva tartott túszok csalátagjai – gyűlték össze Jeruzsálemben, hogy részt vegyenek Arnon Zmora rendőrségi terrorelhárító tiszt temetésén, akit a négy foglyot kiszabadító művelet során öltek meg Gáza központjában.

Lberman szerint Irán Izraelt megsemmisítő támadásra készül

Irán két éven belül ki akarja irtani Izrael népét – jelentette ki Avigdor Liberman, a jobboldali Izrael a Hazánk ellenzéki párt elnöke egy interjúban.

„Irán nyilvánosan bejelentette, hogy célja Izrael megsemmisítése két éven belül. A kellős közepe van gyunk azon tervének, hogy kiürtsen bennünket. Átfogó támadásra készül, több fronton egy időben fog támadni” – jelentette ki Liberman a katonai rádióban.

„A Hezbollah és más súta milíciák Libanonból, Szíriából, illetve Irakból, a Hamász a Gáza övezetből indít támadást, Jemenből a húszik, Ciszjordánia ből szervezett palesztin csoportok készülnek ellenünk, Irán pedig több ezer ballisztikus rakétával akarja támadni Tel-Avivot és Izrael stratégiai infrastruktúráját” – tette hozzá.

Ez alatt a két év alatt Iránnak sikerül kifejlesztenie a saját területét védező, elrettentő nukleáris fegyvereit. „Ez nem feltételezés vagy vélekedés” – hangsúlyozta Liberman. „Nem is titok, hiszen nyíltan kimondják, megjelenik az iráni vezetők nyilatkozataiban, erről a döntés már megszületett” – mondta.

Liberman szerint az Izrael elleni április 13-i támadást, amelynek során Irán mintegy háromszáz rakétát, illetve drónt indított el, megpróbálják megismételni, csak sokkal nagyobb volumenben. A politikus bírált a jelenlegi kormányt, mert szerinte belső viszonyok osztják meg, és alkalmatlan egy ilyen iráni támadás megelőzésére vagy kivédésére. Közölte, hogy soha nem csatlakozna egy olyan kormányhoz, amelyet Benjamín Netanjahu jelenlegi miniszterelnök vezet. (MTI)

SZÍNES

Moszad: Irán a felbújtó

A Moszad kémszolgálat felfedte, hogy Irán folytatja az izraeli célpontok elleni támadások előmozdítását Európában. A szervezet vizsgálata és más nemzetközi szervek szerint Irán áll az Izrael svédországi és belgiumi nagykövetsége elleni támadások mögött. A Moszad vizsgálata szerint az iráni rezsim európai bűnszervezetei használ izraeli célpontok támadására Európában.

Az egyik akció, amelyért a hírek szerint ezek a szervezetek felelősek, a közelmúltban történt, amikor az éjszaka folyamán két gránátot dobtak be Izrael belgiumi nagykövetségének udvarára; januárban pedig gránátot találtak Izrael svédországi nagykövetségek területén, amely nem robbant fel.

Az Új Kelet beszámolója szerint a svéd hatóságok vizsgálata megállapította, hogy a FOXTROT néven ismert svéd bűnszervezet állt a gránát-támadás mögött, és Irán nevében járt el. A Moszad szerint ez Svédország legnagyobb bűnszervezete, és más európai országokban is működik, többek között gyilkosságokkal és kiterjedt kábítószer-kereskedelemmel foglalkozik.

A nemzetközi nyomozás azt is megállapította, hogy a FOXTROT élén álló, az Interpol által keresett Rawa Madzsid nevű svéd állampolgárságú, kurd származású bűnözöt Irán hónapok óta aktivizálja európai célpontok elleni terrortámadások előmozdítására érdekében, különös tekintettel az izraeli és zsidó célpontokra.

A „kurd rókának” nevezett Madzsidot iráni terrortszervezetek töböröztek, miután 2023 szeptemberében a nemzetközi bűnöldöző szervek és az iráni biztonsági erők elől Törökországból Iránba menekült.

A Moszad szerint Madzsidot Iránban letartóztatták, majd beszervezték, hogy az országban működő terrortszervezetek dolgozzon, és segítsen terrortámadások és erőszakos tevékenységek előidézésében Iránon kívül, cserébe az iráni börtönből való szabadulásáért. Azóta a Moszad szerint Madzsid távolról irányított terrortámadási kísérleteket Európa-szerte, a FOXTROT és mások segítségével.

A Moszad szerint a stockholmi izraeli nagykövetségnél történt lövészet nyomán több férfit letartóztattak, köztük irániakat.

A lövöldözést követő helyszíni nyomozás olyan információkkal szolgált, amelyek a fogvatartottakat a RUMBA nevű bűnbandához kötötték, amelyet Iszmail Abdu, Rawa Madzsid, a FOXTROT vezetőjének ismert riválisa vezet. A Moszad szerint a RUMBA Irán nevében egész Európában erőszakot és terrort alkalmaz.

Vallásközi felvonulás a békéért Jeruzsálemben

A jeruzsálemi Zion téren egy fiatalt rabi imádkozott mindazon nevében, aikik – megviselten a háborútól és a veszeségektől – összegyűltek a helyszínen. A Szentföldi Ferences Kusztidója számolt be a közös felvonulásról, amelyen mintegy kétszázán vettek részt, írta meg a Magyar Kurír.

A menetet olyan zsidók, muszlimok, drúzok és különböző keresztenyek hívei al-

kották, akik tudatában vannak annak, hogy összekötő őket közös emberi mivoltuk, a törékeny és gyönyörű emberei. Ádám valamennyi gyermekének a létmódja, *figyeten* vallási nézeteitől, politikai érzékenységeiktől vagy kultúrális háttérüktől.

Keresztyén, zsidók, muszlimok, idősek és fiatalok, gyerekek, izraeliek és palesztinok, amerikaiak és európaiak, afrikaiak és ázsiaiak vonulnak a Jaffa-kapuhoz és a több mint húsz szervezet együttműködésében tartott rendezvényen.

Énekelték hagyományos zsidó dalokat arabul és hagyományos arab dalokat héberül.

Imádkoztak, és megölelték egymást. Megismerték és megtanulták tisztelni egymást, amit kifejez az is, hogy közös tereket használnak, köztüs eseményeket szerveznek – a béké jegyében, az ember méltóságát hangsúlyozva.

A felvonulók kisebbséget alkotnak, de próféta kisebbséget. Amit tettek, az világosan megmutatja, hogy túl lehet lépni a média által is felerősített polarizációt. És ha tűlépünk a felületes olvasatán a jelen konfliktusnak, megérhetjük, hogy milyen mélyen gyökeredzik, a mélyben azonban ott van a mindenüknél elő vágy is az életre és a békére. Még akkor is, ha ez paradox módon fejeződik ki.

Ez a vágy indította ismét útnak Jeruzsálemet, hogy elmondja a világának: létezik itt egy közössége, olyan emberek közössége, akik megbocsátottak egymásnak.

Akik testvéreink tartják a másikat, és nem engednek a gyűlöletetnek és a bosszúvágynak, hanem remélnek, minden remény ellenére.

(Forrás és fotó: Custodia Terrae Sanctae)

Michael Douglas: Örülünk, hogy itt lehetünk, Izraelt támogatva

Michael Douglas Oscar-díjas amerikai zsidó színész támogató látogatáson vett részt Izraelben.

A világhírű amerikai színész Jeruzsálemben találkozott Jichák Hercog álválamnökkel, aki átadtak neki a túszok megmentésének szimbólumait, a sárga kitűzőt és a katonai dögcédula-nyakláncot.

Nagyon nehéz időszakot élünk. Érezni a történtek mélyen sokkoló hatását. Örülünk, hogy itt lehetünk, Izraelt támogatva, és megoszthatjuk Önnel, hogy Amerika egyértelműen a szövetsége, ahogyan elnökünk is elmondta Önnek. Csak abban reménykedem, hogy a tárgyalások eredményesek lesznek, és a túszok hamarosan viaszatérnek – mondta a színész Hercognak az elnöki hivatal közleménye szerint.

Douglas korábban megtekintette Ziv Koren Október hetedike című fotókiállítását a Peresz Béke- és Innovációs Központban, és találkozott az októberi terrortámadás során a Gázai övezetben hurcolt túszok családjával.

A művész családottságának adott hangot amiatt, hogy a világ nem láthatta elég gyorsan az októberi mészárlás képeit, mert nem tettek őket közzé azonban. Szerinte ez információhiányhoz vezetett, és megakadályozta a válaszadást az Izrael elleni tüntetésekre.

Douglas ellátogatott az övezet szomszédságában fekvő és súlyos harcokat átéltő Beeri kibucba is, ahol beszélgett a tagokkal. Itt olyan emberekkel találkoztam, akik hittek a békében. Akik vendégül látották otthonaikban palesztin szomszédaiat – mondta el tapasztalatairól.

Most azt kérdezem, hogyan gyögyül a ilyesmiből? Nemzedékekkel fog telni, ha egyáltalán lesz gyögyülés. Hogyan győződ le a bosszúvágyat? Fogalmam sincs – fogalmazott Michael Douglas. (MTI)

Forrás: The Times of Israel

„...Mert tűzben vizsgálják az aranyat, az embert pedig szenvedések kohójában...” (Sirách II. 4/5)

Josze ben Chalaftha mondta egeszer: „Öt cédrusfát ültettem Izraelben.” Ót fiára utalt, s közülük Simon Chalaftha az, akiről a történet szólt.

Rabbi Simon előbb rabbi Meirnek, majd rabbi Jehudának, a Misna szerkesztőjének tanítványa volt. Jehuda mesternek szokása volt mondanival: „Ne tervezetek, ne bízzatok napjaitokban, és ne beszéljetek sokat a jövőről!” Rabbi Simon Ein Tina városában élt, Szefforizs és Tiberias között. Rendszeresen, havonta egy-szer meglátogatta mesterét Tiberiasban. Egyszer a mester így áldotta meg tanítványát: „Adj a Isten, hogy soha ne hozz szégyenbe másokat, és ne hozz szégyent magadra.”

Ahogy Simon rabbi idősebb lett, egyre nehezebbé vált mesterének meglátogatása.

– Mi az oka távollétédenek, hogy nem tüvözölhetlek többé úgy, ahogy atyáim szokták köszönteni atyáidat? – kérdezte tőle egyszer Jehuda rabbi. Simon rabbi így válaszolt:

– Utamon a kövek nagyobbak lettek, és már nem tudok átlépni rajtuk. A közelí dolgok távolinak tűnnek, és nem látom őket; ami távol van, annak most közel kell lennie, hogy meghalljam; két lábam mellé pedig szükségem van egy harmadikra, amire támashodhatok.

Simon rabbi kertjében állt egy nagy, üreges fa, melynek látványára jót tett a szívénél! Egy madár rakott fészket a fa üregében. Simon rabbi összetörte a fészket. A madár odarépült, a földön heverő fészke és holt fiókai látványától csapodni kezdett szárnyaival, és meghasadt a szíve! Ekkor egy égi hang hallatszott:

– Mit tettél, Simon? Megládsz: „Örvendő szív derülté teszi az arcot, de a szív fájdalmában levert a lélek.” (Péld. 15/13)

Történt, hogy rabbi Simon Chalaftha barátjának fia született, és meghívta őt a gyerek körülmetélésére. Az apa a legfinomabb óborral kínálta:

– Hétvéves borom ez! Ebből ittunk esküvőmön, most iszunk fiam felvételkor Isten szövetségebe. Legközelebb majd fiam esküvőjén nyúlunk hozzá. Ürítünk hát serleget fiam la-kodalmára!

A vigadó vendégscsere magasra emelt ezüstserlegekkel mondott áldást Isten dicsőségére.

Éj közepe volt, amikor Simon ben Chalaftha elhagyta az ünnepelő társaságot. Az úton haladva, fekete alak jöve vele szemben. Megismerte a telihold fényénél: a halál angyala volt!

– Hová tartasz, Isten szolgája? – tudakolta a mester.

– Egy gyerekért megyek, rabbi – válaszolta az árnyalak.

– Csak nem oda...? – suttogta felelemtől telten a rabbi.

– Oda bizony, rabbi! Éppen oda, ahonnan házad felé tartasz!

Simon rabbi földre rogyott fájdalmában, mire az alak nevetni kezdett.

– Mit nevetsz, te, halál angyala? – borzadt el a rabbi.

– Rajtatok, emberek! – felelt az árny. – Most ittatók a jövőre. Rajtatok nevetek, koccintottatok a jövőre, miközben itt van nálam az Úr parancsa, hogy elmenjek azért a szegény kis lélekért!

Simon Chalaftha ekkor az égre emelte kezét:

– Mennyei Atyám! Világ Teremtője! Nézz le rám, szívfájdalmában levert lélekre! Té, aki kezden tartod az elők és holtak lelkét! Kezden tartod minden előlény és minden ember létéét! (Jób 12/10) Mindenható Isten! Ne hozz fájdalmat az apára, aki elhamarkodottan emelte serlegét fia jövőjére! Ne hozz rám se szégyent, aki erre áment

mondtam! Én most rád bízom lelkem, válassz engem, Örökkévaló! (31. zsolt. 6) Nem okoztam fájdalmat senkinek a világban, bár igaz, annak a madárnak megszakadt a szíve bábanában, mert összetörtem fészket, és elvettek fiókai életét! Fizessek életémmel a gyerek életéért, hogy ezzel vezekeljek szegény kis madár fájdalmáért!

Ekkor égi hang hallatszott:

– „Hallottam imádat és láttam könyedet, íme, hozzádok napokhoz éveket.” (Jes. 38/5)

Erre a sötét alak eltűnt. A rabbi

visszasietett barátja házába. Az apa jött elője:

– Rabbi, amint kiléptél házomból, torokgyík támadt fiamra. Rövidesen ott zokogtunk az újszülött aprócska teteme felett... majd rövid idő elteltével újra lélegezni kezdett, s szín költözött elszürkült arcocskájába!

Rabbi Simon Chalaftha kezeit ismét az égre emelte, és csak annyit mondott:

– „Áldott vagy, Örökkévaló, aki feltámasztja a holtakat!” (Kohelet Rabba 3. alapján)

Szerdócz J. Ervin főrabbi

Vallott a hágai nagykövetségre Molotov-koktélt hajító szír

A holland bíróságon beismérő vallomást tett az a 25 éves, szíriai származású amszterdami férfi, akit azzal gyanúsítanak, hogy egy benzinnel töltött égő palackot dobott Izrael hágai nagykövetségére.

A holland sajtóban Osama A.-ként említett férfi a bíróságon azt vallotta: így akart ünni Izraelnek, hogy fejezze be a palesztinok lakta Gázai övezetben folyó hadműveleteit.

„Láttam már éhen haló gyermeket, és ünni kívántam Izraelnek, hogy a háború rossz” – mondta a férfi a bírósági meghallgatásón.

Azt is bevallotta, hogy már március elején végre készült hajtani a bűncselekményt, de először nem volt bátorsága megtenni. Március 21-én azonban tett egy második kísérletet, akkor dobta az égő Molotov-koktélt a nagykövetség épületének homlokzatára.

Személyi sérülés az incidensben nem történt, a palack a sövénybe esett, az épületben kisebb kár keletkezett. A bírósági kamerák rögzítették az esetet, és a felvételket a bíróságon is bemutatták. A gyanúsított is jól látható a képeken abban a pillanatban, amikor a Molotov-koktélt eldobta.

Osama A. azt vallotta, hogy szándékosa a homlokzatot célozta meg, és nem a bejáratot. „Nem ált szándékomban senkit sem bántani. Ez egy tiltakozó akció volt a részemből” – jelentette ki, hozzájéve, hogy azóta megbántha tettét.

A holland ügyészség 2,5 év börtönbüntetés kiszabását javasolta a gyanúsítatra, amely a próbaidőre szóló feltételek teljesítése esetén tíz hónapra felfügeszthető. „Súlyosbító körülmény az a tény, hogy az akció az izraeli nagykövetséget vette célba” – jelentette ki az ügyben eljáró ügyész. (MTI)

Izrael hágai nagykövetsége

140 éve született Szép Ernő

A Nyugat íróinak egyik legkülönösebb, legeredetibb alkotója volt, és mégis szégenyen, elfeledve, keiserű évtizedeket maga mögött hagyva halt meg 1953-ban. A Schön Ezékiel néven 1884. június 30-án született Szép Ernőre, erre a kivételes tehetségről, ám mégis sokat szenvédett íróra, költőre az 1945-ben megjelent Emberszag című regényéből vett részletekkel emlékezünk az évforduló alkalmából.

„A Margitszigetről mindenkinet tisztni kellett, már azon a vasárnap, március 19-én, mikor a németek megszállták az országot. Kétsázhetlen német tiszttet raktak be a Palatinus Szállóba. Egymagamnak engedték meg, hogy csak hétfőn reggel költözsem ki; én nemcsak egy-két bőrönddel voltam, mint az üdülövéndégek meg a betegek, teli voltam könyvvel, képpel meg mindenmemmel; velem volt az egész életem. Harminchárom évet töltöttem a Szigeten. Mikor reggel nyolc órakor kifelé indultam, helyet foglalván a lovas stráfkocsin, egy hosszúba állított bőröndön, a szobafőnök, a kedves Misley avval búcsúzott, hogy semmit se búsljak, jöhettek vissza két hét múlva. Ez nem megszállás, azt mondja, szó sincs róla, ez átvonalás és vonalbiztosítás: őt beavatták tegnap a szálláscsinál urak. Elhittem, komolyan; oly jólesett ezt hallani.”

„Nagyon rám ijesztett egy író pajtásom, aki meglátogatott: aki zsidó-

nál angol könyvet találnak majd, internálják. A zsidó frót meg, tudod, különösen szemmel tartják. A testvéreim meg a magam angol könyveiből és sok aggodalmas magyar könyvünkiből vagy tíz reggel be tudtuk a fürdőszobáit fűtni. Hideg volt a tavasz, szenet alig lehetett már kapni.”

„Magam nem jártam ki a házból, nem volt kedvem csillagosan sétni. Csak kéthetenkint mentem át a szemben való fodrászhoz nyiratkozni meg a manikűrös kissasszony elő ülni. Azt hittem áprilisban, amikor felvarratták a csillagot, azt hittem, beléhalok a megjegyzett állattá, tárgyával való degradálásba. Nem, nem fogják rajtam a csillagot látni. [...]”

Június végén muszáj volt kimenni a kapun (csillaggal persze), fölmenni a hitközséghöz lakást szerezni. Szenemre húztam a kalapot, mint a strucc. Éreztem ott a villamoson, hogy kezd a képem tüzelni. Itt, a Pozsonyi úton már a lépcsőházban se szabad csillag nélküli mutatkozni. Olyan nüanszai voltak a rólunk való gondoskodásnak, mint például az, hogy a házban lakó zsidók nem látogathatják egymást.”

„Elgondolhatják, kérem, hogy megszégyelltem magamat: belé kell a kérénybe írni, hogy a nemzet ellen semmit se vétem. És milyen feneketlen mélyen szégyelletttem, hogy kérni kell annak, aki küldetése révén a nemzete fölre magasodik, an-

Németországban csak az kaphat állampolgárságot, aki elismeri Izraelt

Nemrégiben lépett életbe Németország állampolgársági törvényének módosítása, amelynek értelmében a honosításért folyamodóknak el kell ismerniük Izrael léjtogsultságát – számolt be róla a CNN.

Az új jogszabály egy nagyobb állampolgársági reform része, mivel a kormánynak az utóbbi időben az antiszemita erősödésével, a szélsőboldal népszerűségének növekedésével és az izraeli háborúval kapcsolatos heves vitákkal kell szembenéznie.

A belügyminiszterium közleménye szerint az ország honosítási vizsgája számos új kérdéssel egészült ki.

„A növekvő antiszemita reagálva bővült a honosítási vizsga kérdéseinek listája. Új vizsgakérdések kerültek be az antiszemita, Izrael Állam léjtogsultsága és a németországi zsidó élet témakörében” – áll a közleményben.

A gázai háború és Berlin határozott kiállása Izrael mellett sok vitát váltott ki az országban. Az október 7-i támadások után német törvényhozók, köztük Olaf Scholz kancellár, megismételtek, hogy Izrael biztonsága államérdek, vagyis nemzeti érdek. Sokan azonban azzal vádolták a hatóságokat, hogy túl messzire mentek, és megsértették a palesztinokat támogatók szólásszabadság-hoz és gyülekezési szabadsághoz való jogát.

A képet tovább árnyalja, hogy Németországban él a legnagyobb palesztin diaszpóra Európában, amely a becslések szerint 300 ezer főt tesz ki. Lamya Kaddor, egy szír felmenőkkel rendelkező író és iszlámkutató, aki a 2021-es választások óta a Bundestag tagja, korábban azt nyilatkozta, hogy a németországi muszlim közösségek kiközösítve érzik magukat a közel-keleti események miatt.

Kristálytiszta vörös vonal

A jogszabály országos bevezetésére azt követően kerül sor, hogy decemberben Szász-Anhalt tartomány is megkövetelte az állampolgárságért folyamodóktól Izrael létezéshez való jogának elismerését. A törvény szövetségi szintű bevezetését tavaly a jobbközép Keresztyén Demokrata Unió (CDU) párt szorgalmazta. Az ötletet a Bundestag más pártjai is kedvezően fogadták.

A változások értelmében az állampolgárság megszerzésének folyamata is felgyorsult. Azok, aki Németországban dolgoznak, és igazolhatóan jól beilleszkedtek, nyolc helyett már öt év után megkaphatják az állampolgárságot. A kérelmezőknek emellett mostantól nem kell lemondaniuk eredeti állampolgárságukról, ami eddig az első generációs bevándorlók számára követelmény volt.

Nancy Faeser belügyminiszter a változásokat „a modern Németország iránti elkötelezettségek” nevezte. „Aki osztja értékeit és erőfeszítéseket tesz, az mostantól gyorsabban kaphat útlevelet, és nem kell feladnia a korábbi állampolgársággal járó identitását” – tette hozzá.

„Ugyanakkor egyértelműen tettük: aki nem osztja az értékeit, az nem kaphat német útlevelet. Itt egy kristálytiszta vörös vonalat húztunk, és a törvényt a korábbinál sokkal szigorúbbá tettük. Az antiszemita, a rasszizmus és az emberek megvetésének más formái kizárták a honosítást. Ezzel szemben nincs tolerancia.”

A reformra azért került sor, mert a RIAS, a németországi antiszemita figyelő szervezet új jelentése szerint tavaly mintegy 83%-kal nőttek az antiszemita incidensek az országban, és jelentősen megemelkedtek az október 7-i izraeli támadás és Izrael nyolc hónapja tartó gázai katona offenzívája után. Ezek az incidensek az antiszemita graffitiktól kezdve a fenyegetésekben át az erőszakos támadásokig széles skálát ölelnek fel.

nak rimánkodni kell, hogy vegyék annyira magyarsámba, mint a kutyasínter cigányt meg a lakat alá tett betörőt. És aztán nem illik különbözní az embernek csillagos sorstársaitól, azok fölre kerülni.”

„Szerencsémi volt magamnak is egy bothoz. Szemben velem lapáolt egy vérzna kis öreg, erőlködött nagyon, szaporán szedegette a földet. Odaszóltam, elég halkan:

– Öregem, lassabban egy kicsit, így hamar kimerül.

– Dumász? Dumász? – és a fajmre húznak hátról.

Kalapban voltam, a bot el is csúszhatott, nem fájt, higgyék el. Vékon, szőke gyerek vágott rám, ez nagyon szeret hatalmaskodni, láttam már tegnap. Más volt a baj, nem amit kaptam: olyan komikus volt, hogy hatvanéves koromban fejbe vág ez a buta fiú, nagy kínomba került, hogy el ne nevessem magam. Képzeliék, ha ott kifut a nevetés a számon.”

Emléktábla-avatás Abonyban

Dr. Feldmájer Péter beszédéből

(...) Nemcsak elűzni, nemcsak megölni akarták őket, hanem örökre szerették volna elpusztítani az emléküket is, szerették volna, ha mindenüük neve örökre a feledésbe merül. Pedig majd 200 éve éltek már a

pusztítás előtt Abonyban. Közülük is kiemelkedik Perényi-Pick Rózsa, aki reményeink szerint jövőre tölti be a 100. életévét. Itt született Abonyban, és bár már kiskorában elköltözött a családjuk Ceglédre, ő mindig szá-

Écho josvo bodod hoir... hogyan maradt magára a város. A mártírok neveit tartalmazó emléktábla

Fotó: Falusi Tamás

városban, s gondolkodásukra mi sem jellemzőbb, mint hogy a közösségi legelső feladatának már 1788-ban azt tartotta, hogy iskolát alapítson, mert tudták, csak azok haladhatnak előre, akik tanulnak. (...)

Ma már nagyon kevesen élnek közül, akik még emlékeznek arra, milyen volt a zsidó élet a totalis-

montartotta és számontartja abonyiságát. Életkora miatt ő már nem tudott eljönni a mai ünnepségre, de itt van velünk családja képviselében fia, Heisler András is. (...)

Sok elszármazott családtag a szíén viselte az abonyi zsidó temető sorsát, sokat tettek azért – közülük is kiemelendő Berman Dávidné Pick

Eta –, hogy legalább azok nyughelye rendben legyen, akiknek megadatott, hogy magyar földön nyugodhassanak, de lassan ahogyan felnőt a holokaust utáni harmadik, majd negyedik nemzedék, már igen kevesen emlékeztek arra, hogy valaha éltek zsidók is ebben a városban, és szinte már senki sem emlékezett arra, hogyan hívták őket. (...)

Most – köszönhet Abony város polgármesterének, képviselő-testületének és minden támogató polgárának – sikerül ha nem is jóvá tenni azt a történelmi bűnt, amelyet elkövetett a magyar zsidóság ellen a magyar állam, a közigazgatás, a város sok képviselője, de legalább megakadályozni sántáni tervük végrehajtását, azt, hogy a Jóteremtő kívánsága folytán embertársainknak adott neveket is eltöröljék a föld színéről. (...)

Eddig itt, Abonyban nem volt hely, ahol elmondhatták volna az imádságot azok, akik emlékezni akartak a meggylukt zsidó mártírokra, nem domborult sehol sírjuk! Ma megtettük az első lépést ahoz, hogy ha valaki akar, akkor imádkozhassék az elpusztítottakért, mert ha sírjuk nem is domborult sehol, de szent neveik fennmaradnak. (...)

Emléktábla-avatás Kunhegyesen

Az OR-ZSE közösségszervezőzakos hallgatói feladataknak tekintik a magyar zsidóság épített és szellemi örökségének ápolását. Ennek részeként különös figyelmet szentelnek Ember Mária munkásságának, akinek Hajtúkanyar c. régénye Magyarországon elsőként beszélte el széles olvasóközönségszámára a vidéki zsidóság tragédiáját. Hallgatóink kezdeményezésére, közadakozásból, az érintett önkormányzatok támogatásával és a Wallenberg Egyesüettel közösen emléktáblát állítottak a kunhegyesi vasútállomás falán, ahonnan az abádszalóki, kunhegyesi és tiszaderzsi zsidókat 80 évvel ezelőtt elindították a szolnoki curchorgyári gyűjtőtábor, majd a koncentrációs táborok felé.

Az emlékjel leleplezésére mintegy kétszázan gyűltek össze, köz-

tük a térség előljárói, valamint a Kunhegyesi Református Általános Iskola diákjai, aikik részleteket olvastak fel Ember Mária regényéből.

Dr. Vérő Tamás rabbi mondott kádist az elhurcoltak emlékére,

Handó István, egyetemünk kántor és közösségszervező szakos hallgatója közreműködésével.

Dr. Goldmann Márta
egyetemi docens, szakfelelős
E/f közösségszervező szak

régiség felvásárlása készpénzben. Dísztárgyak, bútorok, festmények stb. Kisállás, szakbecsles díjtalán. 0630/419-2713, Diszkrét ügyintézés, korrekt árajánlat. antiklakberendezés.hu

Hírek, események röviden

APRÓ-HIRDETÉS

Vállalom angol, francia, spanyol, portugál nyelvterületre befektetni, illetve USA-ból, Izraelből, Dél-Amerikából Magyarországon befektetni szándékozók képviseletét. 00-36-20-595-9103.

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Szociális alapítvány keres megbízható munkatársakat havonta összesen pár órát igénylő feladatokhoz, díjazás nélkül. 06-1-321-3497, esti órákban.

Órajavítás, faliórák felújítása garanciával. Jung Péter, VII., Garay u. 45. 06-70-505-5620, www.jungoras.hu

Színházak részére mindenmű

Mártír-istentisztelet

Július 28., vasárnap
Újpest, Rákospalota, Pestújhely 18.00 újpesti zsinagóga

Felhívás

Kedves sátoraljaújhelyiek, környékeliek, onnan elszármazottak!
Ez évben a mártírmegemlékezést a megszokott előtérőn

szeptember 18-án, szerdán tartjuk.

A holokaust 80. évfordulójá alkalmából egész napos programot szerveünk, amelyben a temetői megemlékezés mellett kiállításmeg-

nyító, emlékséta, filmvetítés és egy emlékműsor szerepel.

Kérjük, továbbításá ezt az előzetes értesítést rokonaiknak, ismerő-

seiknek, akik felmenőik révén érintettek lehetnek.

Szeretnénk, ha minél többen együtt emlékezhetnénk a soában el-

pusztított családtagjainakra.

Várunk szíves jelentkezésüket az agnes.rosenberg79@gmail.com

címre.

Kőbányai János

Sávuot 5784/2024

Ünneptelen ünnepek sorrában

Újabb zsidó (sőt: zarándok) ünnephez érkeztünk el – amely ebben a vésztjósorban a maga tüzes és fojtogató leheletével mutat rá jelen időnk, a történelmi korszakunk végzetes ünneptelenségére. Vagy inkább az ünnepeknak a maguk ellentétebe fordulására.

S a hosszú, 50 napra elnyújtott omer-számlálás ezen újabb jeles napja is közelíti már ama gyászos szimpatia Tórai évfordulót, amely a zsidó sorsot, lehet, ismét „sorstalanságba” tasztítja.

Ezt mutatják az ünnepek mellett el-rohanó, felgyorsult idő kilométerkövei, amelyek nem a Jó, de a Rossz irányába zavarják a zsidó nép, s vele bizony az egész globális perspektíváit.

Ez az irány: a Tóra szellemétől való elszakadás. Ahelyett, hogy a szent könyv igazságát mélyítené, szervitené magában a so called művelt világ – itt és most attól igyekezik elszakadni.

Izrael/a zsidó nép mellett kiállni nem egy nép elni akarása melletti szimpatia, ami a soábaljós fényében akár el-várhato is lenne.

Terroristáknak udvarolni, velük tárgyalni, s ezzel tettük legitimálni, egy túszokat rejegető tömeget feltétel nélkül támogatni, s közben a túszok kiszabadítását megbílyezni – minden egyenlő a Tóra értekeinek lábba tiprásával. Akkor is, ha birodalmi és politikai hatalmasságok csábítanak e bűnökre, világi érdekek és hívságok megvásárlása céljából. Ettől csak még katasztrofálisabb a Biblia tanításai és üzenetei ellentétre fordítása.

Hogyan lehet ünnepi érzéssel eltelni, kikapcsolódni a hétköznapok rutinjából és fölemelkedni a Sinai-hegyen kiosztott igazságok régióiba ennek a vésztjósorban a maga tagadását látva és érzékelve.

Amit tehetünk: krónikásként feljegyezni a világromlást.

Ilyen naplót írt Szilágyi Ákos is, akinek Elvégére Naplóversek, 2017–2023 című kötetét mutattuk be az idei sávúton, s ajánljuk olvasni – hogy ez oly hervasztóan virágzal romlás folyamatát a költővel átérezzük.

A költő tudása, tapasztala, s az abból kibomló víziója megfosztja az ünnepet egyik lényegétől: a felszabadult, a hétköznapokból kikapcsoló örömtől. Ugyanis a szembenézs tanúsága semmi Sinai-hegyi szellemmel nem vigaszott – haocsak nem a szembenézs tényével és bátorlával.

Ami legalább szembenéz azzal, hogy Jónak hirdesse a Rosszat.

Lehet, manapság ez sem kevés teljesítmény.

Az ünneptelen korszakkal szembenézsre és vele szembeállásra biztatjuk ezen a szent estén és éjszakán olvasóinkat, abban az igencsak halvány reményben, hogy „lesz még egyszer ünnep a világon”.

Gyógyszer- és MR-támogatás igénylése

Az alábbiakhoz igényelhetnek támogatást szociálisan rászoruló betegek:

1. Az újonnan szükséges vált, az átlagosnál sokkal drágább gyógyszer beszerzése, egyhavi adagot figyelembe véve. Ez a támogatás alkalmanként, tehát nem folyamatosan értendő. Az egyszeri gyógyszerbeszerzésre adható támogatás felső határa 60.000 Ft.

2. Magánorvosi MR-vizsgálat elvégezhető, ha állami intézmény csak túl késő időpontra tudja azt vállalni. Az egyszeri magánorvosi MR-vizsgálatra adható támogatás felső határa 80.000 Ft.

Támogatásunk nem tartozik a hitközségekhez, hanem egy magyar holokaust-túlélő magánjellegű kezdeményezésére.

Részletesebb, az igénylés módjára is kiterjedő tájékoztatás a következő telefonszámon kapható: 06-1-321-3497, lehetőleg az esti órákban.

Továbbra is várunk a szociálisan rászorulók jelentkezését.

NAPTÁR

Július 19., péntek	Támu 13.	Gyertyagyűjtás: 8.15
Július 20., szombat	Támu 14.	Szombat kimenetele: 9.30
Július 23., kedd	Támu 17.	Böjt
Július 26., péntek	Támu 20.	Gyertyagyűjtás: 8.07
Július 27., szombat	Támu 21.	Szombat kimenetele: 9.20

